

N:o 136.

Af Herr J. Sjöberg i Stockholm: Angående ändring i vissa delar af Kongl. reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning den 3 November 1882.

Sedan Styrelsen för statens jernvägstrafik till Kongl. Maj:t öfverlemnade ett af särskilde komiterade uppgjort »förslag till reglering af finansiella villkor för en pensionsinrättning till förmån för tjenstepersonalen vid statens jernvägstrafik» och dervid afgifvit utlåtande i fråga om bildandet af kassa för pensionering af nämnde tjenstepersonal, med gaf, med bifall till hvad Kongl. Maj:t genom proposition i ämnet den 23 Februari 1872 föreslagit, Riksdagen enligt skrifvelse den 10 Maj samma år: att såsom statsbidrag till en pensionsinrättning för tjenstepersonalen vid statens jernvägstrafik, upprättad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det förslag, som legat till grund för och åtföljt den Kongl. propositionen, årligen finge, räknadt från och med år 1872, af trafikmedlen afsättas ett belopp, som motsvarade en och en half procent af skillnaden emellan statens jernvägstrafiks samtliga inkomster, å ena sidan, och utgifter för drift och underhåll, å den andra, hvilka belopp skulle nämnda inrättning tillgodogöras i enlighet med de föreskrifter, som af Kongl. Maj:t i reglemente för samma inrättning kunde vara fastställda. Reglemente för denna pensionsinrättning utfärdades derefter den 6 September 1872, och deri stadgades bland annat, enligt § 3, att delegares årsafgifter skulle utgå med en viss, på grund af hans ålder vid inträdet i pensionsinrättningen en gång för alla bestämd procent af honom tillkommande aflöning, och, enligt § 7, att årliga beloppet af pension skulle beräknas i mån af den pensionsberättigades tjenste-

är till vissa procent af den medelaflöning, som uppkomme, då medeltalet toges af de fem sista årsafflöningar, i förhållande hvartill den pensionsberättigade näst före erhållet afsked erlagt årsafgifter till pensionsinrättningen, sålunda att för fulla 10 tjensteår erhöles 20 procent af medelaflöningen och för 30 tjensteår 50 procent af sagda aflöning, hvilket sist nämnda tal utgjorde högsta pensionsbeloppet; hvarförutom detta reglemente bland annat innehöll, att pensionsinrättningen skulle förvaltas af en direktion och att delegarne i pensionsinrättningen skulle sammanträda i hufvudstaden genom fullmäktige, till lagtima möte hvart annat år och deremellan till urtima möte, så ofta Styrelsen för statens jernvägstrafik, på direktionens framställning, funne sådant nödigt. Efter det sedermera hos bemälda fullmäktige uppstått fråga om utsträckning af den genom berörda reglemente bestämda pensionsrätt, ingaf direktionen till Kongl. Maj:t förslag till förändrad lydelse af de §§ i reglementet, hvilka hade afseende på den ifrågakända vidgade pensionsrätten, dervid upptogos de egna bidragen till belopp, som, ökade med 1,7 procent af aflöningen, motsvarande från 4 till 6 procent af högsta pensionen, och denna till 80 procent af aflöningen i stället för allenast 50 procent enligt förenämnda reglemente. Öfver detta förslag, deri jemväl redogjordes för de olika former, hvarunder statens bidrag till den förbättrade pensioneringen skulle kunna lemnas, hördes Styrelsen för statens jernvägstrafik och i det af denna Styrelse den 29 September 1880 afgifna yttrande förklarades till en början, att, på sätt äfven af fullmäktige antydts, pensionerna vid statens jernvägstrafik, sådana de då vore bestämda, icke uppginge till så pass tillräckliga belopp, att Styrelsen kunde gå till väga utan all hänsyn, då fråga uppstode att för ålders skull afskeda en tjensteperson, hvilken, ehuru eljest oförvitlig, dock ej vore vid fullt den sinnesspänstighet och kroppskraft, man ansåge hans befattning fordra; hvarför Styrelsen ansåg det vara fördelaktigt för statens jernvägstrafik, att pensionerna höjdes. I öfverensstämmelse med hvad bemälda Styrelse i sagda yttrande tillstyrkte föreslog Kongl. Maj:t, i proposition vid 1882 års riksdag, att Riksdagen måtte medgifva, att, under förutsättning och villkor, att delegarne i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning sjelfve bidroge med förhöjda årsafgifter till pensionsfonden, på sätt fullmäktiges och Styrelsens för inrättningen förslag innehölle, ett årligt fyllnadsbidrag till förhöjning af pensionerna från nämnda fond måtte af trafikmedlen, utöfver redan beviljadt statsbidrag af 1 1/2 procent af nettobehållningen å trafiken, tills vidare utgå med 30 procent af summan af de för hvarje år utfallande pensioner; under förbehåll att detta fyllnadsbidrag skulle minskas eller alldeles upphöra, så snart framdeles skeende utredning gäfvade vid

handen, att det redan beviljade och utgående statsbidraget till pensioneringens uppehållande vore tillräckligt att delvis eller fullständigt betäcka jemväl ifrågasatta tillskott.

I det utlåtande, Stats-Utskottet under den 12 Mars 1882 afgaf öfver den Kongl. propositionen, förklarade Utskottet på anförda skäl sig icke tveka att understödja förslaget om pensionsbeloppens höjning. Vidkommande åter sättet för bestämmande af statens bidrag till den förbättrade pensioneringen framhöll Utskottet, hurusom vid behandling af Kongl. Maj:ts till 1872 års Riksdag gjorda framställning om statsbidrag till pensionsinrättningen, då varande Stats-Utskottet ansåg ådagalagdt, att genom statsbidragets bestämmande till viss andel af skilnaden emellan statens jernvägstrafiks inkomster, å ena sidan, och utgifter för drift och underhåll, å den andra, skulle genom sporrandet af intresset för den egna fördelen hos den stora, öfver hela stambanenättet spridda personalen, på hvilken utgifternas storlek till stor del berodde, kunna beredas väsentliga besparingar i många slags utgifter och äfven motverkas hvarje onödig tillökning i personalen. Utskottet, som delade denna uppfattning fann jemväl deruti ett företräde vid tantième-systemets användning till fördel för trafiktjenstemännens pensionering, att dymedelst, statens bidrag bestämdes oberoende af en del detaljbestämmelser i pensionsreglementet, hvilka ej inverkade på pensionernas belopp eller åldersvilkoren för deras tillträde och hvilkas ordnande derföre syntes lämpligast böra ankomma på pensionsinrättningens delegare och Kongl. Maj:t; hvarefter Utskottet på ytterligare angifna skäl förordade, att hela statsbidraget till pensionsinrättningen skulle utgöra 2 procent af nettotinkomsten, och fyllnadsbidraget således beräknas efter enahanda grund, som det redan lemnade bidraget, samt utgå med en half procent af nyss nämnda inkomst.

Stats-Utskottets berörda utlåtande, hvars innehåll i vissa delar nu blifvit i korthet antydt, godkändes enhälligt af Riksdagens båda Kamrar, och i öfverensstämmelse dermed beslöt Riksdagen på det sätt bifalla Kongl. Maj:ts framställning att — under förutsättning och vilkor, att delegarne i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning sjelfve bidroge med höjda afgifter till pensionsfonden, på sätt direktionens för inrättningen omförmälda förslag innehölle — Riksdagen medgaf, att till höjning af pensionerna från nämnda fond, i enlighet med berörda förslags bestämmelser i afseende å åldersvilkor och pensionsbelopp, ett årligt fyllnadsbidrag finge af trafikmedlen, utöfver redan beviljad statsbidrag af $1\frac{1}{2}$ procent af skilnaden emellan bemälda trafiks samtliga inkomster, å ena sidan, och utgifter för drift och underhåll, å den andra,

tills vidare utgå med $\frac{1}{2}$ procent af nyss berörda skilnad; under förbehåll, att detta fyllnadsbidrag skulle minskas eller alldeles upphöra, så snart framdeles skeende utredning gäfvé vid handen, att det redan beviljade och utgående statsbidraget till pensioneringens uppehållande vore, jemte delegarnes förhöjda bidrag, tillräckligt att delvis eller fullständigt betäcka kostnaden äfven för den förbättring i pensioneringen, som då beviljades; i sammanhang hvarmed Riksdagen medgaf Kongl. Maj:t, att, utan ändring af 7:de § i pensionsreglementet eller andra sådana ändringar i samma reglemente, som skulle kunna på behofvet af förlängdt fyllnadsbidrag för pensioneringen inverka, i öfrigt i afseende å reglementets bestämmelser vidtaga de förändringar, som af medgifvandet af förbättrad pensionering och därför ökade bidrag nödvändiggjordes. Riksdagens skrifvelse i detta ämne afläts till Kongl. Maj:t under den 20 maj 1882.

I det med anledning häraf den 3 November 1882 utfärdade förnyade Kongl. reglementet för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, stadgas enl. § 6 bland annat, att berättigad till pension är delegare, som efter minst 30 års tjenst i ordinarie anställning vid statens jernvägstrafik uppnått sådan ålder, att hans lefnadsår och tjensteår sammanräknade uppgå till talet 95. Att åstadkomma ändring af detta stadgande, hvilket återfinnes i 1872 års reglemente, är syftemålet med denna motion.

Då Kongl. Maj:t vid sist nämnda års riksdag gjorde framställning om bidrag till pensionering af tjenstepersonalen vid statens jernvägstrafik framhölls, hurusom, med undantag af verklig krigstjenst, näppe-ligen någon statens tjenst förorsakade så talrik och så tidig otjenstbarhet, som trafiktjensten vållade. Detta förhållande vore en följd dels af de icke sällan inträffande olycksfallen och dels af tjenstgöringens natur i öfrigt, hvilken, särdeles hvad anginge tågpersonalen, ofta för-anledde till ett mycket tidigt försvagande af helsa och krafter. Trafiktjenstens beskaffenhet kräfdé en lifskraftig och hurtig personal, hvars uppmärksamhet under tjenstgöringen icke utan våda kunde ens för ett ögonblick slappas; och afseende å tjenstens fördel kunde därför bjuda afskedande af personer äfven i andra fall än sådana, der verklig och fullständig otjenstbarhet vore för handen. Det funnes personer, hvilka, utan att gifva större anledningar till anmärkningar å deras sätt att sköta tjensten, dock till följd deraf, att de under en längre tjenstgöring blifvit uttröttade och deras krafter så att säga förbrukade, fullgjorde sina tjensteåligganden utan tillbörlig spänstighet och lifaktighet. Derigenom förslappades uppmärksamhet och disciplin icke allenast hos

dem sjelfva, utan, hvad värre vore, hos yngre och underlydande. Samtliga dessa förhållanden gjorde det både önskvärdt och behöfligt, att pensionsrätt inträdde mycket tidigare för trafikpersonalen, än i allmänhet för statens öfriga civila tjänstemän vore medgifvet. Ut i Stats-Utskottets förut åberopade, vid 1882 års riksdag afgifna betänkande yttras också uti nu i fråga varande afseende, att det syntes uppenbart, att, för bibehållande af personalen vid statens jernvägstrafik på den ståndpunkt af duglighet och pålitlighet, densamma dittills intagit, det ej endast vore af nöden, att Styrelsen vore i tillfälle att med pension afskeda tjenstepersoner, som, ehuru eljest oförvitliga, dock ej egde fullt den sinnesspänstighet och kroppskraft, som befattningarna kräde, utan äfven vore af synnerlig vikt, att pensionerna vore bestämda till sådana belopp, att Styrelsen och dess underordnade vid pröfningen af frågor om personers bibehållande vid sina befattningar eller afskedande måtte kunna, utan hänsyn till särskilda ömmande omständigheter, uteslutande fästa afseende vid tjenstens fordringar.

Till hvad sålunda blifvit i detta ämne i Riksdagen meddelade offentliga handlingar anfördt till stöd för att pensionsrätten för tjenstepersonalen vid statens jernvägstrafik borde inträda mycket tidigare, än som i allmänhet är stadgad för statens civila tjänstemän, torde knappt något ytterligare vara att andraga. De omständigheter och förhållanden, som, enligt hvad af Kongl. Maj:t och Riksdagen äfven erkänts, i förtid bryta den vid denna trafik i egentlig mening tjenande personalens helsa och krafter, lära också kunna antagas vara för en hvar, som åt detta ämne egnat någon uppmärksamhet, alldeles obestridda. Nu torde här endast böra framhållas betjeningens stränga och till tiden oregelbundna tjenstgöring; omöjligheten för densamma att kunna påräkna någon bestämd tid för intagande af måltid och njutande af hvila; tjenstgöringens synnerliga försvårande under ogynsam väderlek; det förslappande af muskler och nerver, för hvilket den åkande personalen af såväl maskin- som trafikpersonalen i följd af vagnarnes oupphörliga skakande och maskinens stampningar är utsatt; tvånget för lokomotivförare och eldare att samtidigt erfara inflytandet af stark heta och stark köld; de ständiga vagnvexlingarna, särskildt vid de större stationerna, med deraf följande fara för lif och lemmar, samt i allmänhet det själs- och kroppskraften undergräfvande arbete, som denna tjenstgörings natur och dermed förbundna dryga ansvar måste medföra.

I betraktande af allt detta vill det synas, som någon betänklighet icke borde hindra medgifvandet af en sådan utsträckning af pensions-

rätten för den tjänstepersonal, om hvilken här är fråga, att förmånen af att komma i åtnjutande af nu bestämda högsta pensionsbelopp kunde inträda tidigare än nu är fallet. Erfarenheten har nemligen visat, att jernvägsbetjeningen endast med ytterst få undantag kunnat uppnå den för tillgodokommande af denna pensionsrätt stadgade tid af 95 tjänste- och lefnadsår. I nu förevarande ärende utarbetade statistiska redogörelser, hvilka det torde tillåtas mig att framdeles få aflemna, ådagalägga, bland annat, att den till nu afsedda tjänsteklasser hörande personal, som i tjänsten aflidit, från pensionsinrättningens början samt till och med år 1883 hunnit sammanlagdt endast 47,⁸⁴ lefnads- och tjänsteår. Billighet och rättvisa synas därför kräfva, att medlen af den till tåg- och bevakningspersonalen vid statens jernvägstrafik hörande personal må efter uppnådda 80 lefnads- och tjänsteår berättigas att undfå nu bestämda högsta pensionsbelopp.

Genom bestämmande af detta ålderstal skulle, då betjente vid jernvägstrafiken vanligen lära vid omkring 25 års ålder erhålla ordinarie anställning, desse tjänstemän kunna i allmänhet efter uppnåendet af 55:te lefnadsåret komma i åtnjutande af nyss nämnda högsta pensionsbelopp.

På grund af hvad i det föregående blifvit anfördt, och som i Riksdagens år 1882 här ofvan omförmälda beslut att lemna ett ytterligare bidrag till ofta nämnda pensionsinrättning förutsättes, såsom ofvan är angifvet, att, beträffande åldersvilkor och pensionsbelopp skulle gälla de bestämmingar, som innefattades i det ofvan jemväl omförmälda, af pensionsinrättningens direktion afgifna förslag, får jag härmed vördsamt föreslå,

att Riksdagen, med förklarande att de genom beslutna vid 1872 och 1882 års riksdagar beviljade bidrag till uppehållande af pensioneringen vid statens jernvägstrafiks pensionsinrättning fortfarande skola under stadgade vilkor och inskränkningar utgå, måtte medgifva,

ej mindre sådan ändring af eller tillägg till § 6 i nu gällande, för nämnda pensionsinrättning den 3 November 1882 utfärdade reglemente, att en hvar af betjeningen vid statens jernvägstrafik, nemligen öfverbanmästare, banmästare, banvakter, lokomotivförareförmän, lokomotivförare, eldare, eldarelärlingar, stationsmästare, öfverkonduktörer, konduktörer, packmästare, stationskarlsförmän, stationskarlar jemte andra

till ban-, maskin- och trafikafdelningarna hörande betjente, hvilkas tjensteåligganden äro jemnförliga med de ofvan nämndes, berättigas att komma i åtnjutande af pension till belopp af 80 procent af aflöningen, sedan han efter 25 års tjenst i ordinarie anställning vid jernvägstrafiken uppnått sådan ålder, att hans lefnads- och tjensteår sammanräknade uppgå till talet 80,

än ock, derest detta förslag bifalles, att, såsom följd deraf, bestämningarna i § 7 af sagda reglemente angående beloppet af pension ändras, hvad nämnda betjening beträffar, sålunda att

för fulla 10 tjensteår erhållas 20 % af medelaflöningen

»	11	»	»	23 %	»	»
»	12	»	»	26 %	»	»
»	13	»	»	29 %	»	»
»	14	»	»	32 %	»	»
»	15	»	»	35 %	»	»
»	16	»	»	38 %	»	»
»	17	»	»	41 %	»	»
»	18	»	»	44 %	»	»
»	19	»	»	47 %	»	»
»	20	»	»	50 %	»	»
»	21	»	»	56 %	»	»
»	22	»	»	62 %	»	»
»	23	»	»	68 %	»	»
»	24	»	»	74 %	»	»
»	25	»	»	80 %	»	»

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 29 Januari 1885.

J. Sjöberg,

Riksdagsman för Stockholm.

I denna motion instämmer

Adolf Hedin.